

„CIS MOLL”- П. СЛАВЕЙКОВ

(анализ)

Поемата за Бетховен отново събужда проблематика на Романтизма. Славейков има подчертани симпатии към представителите на това направление в изкуството и заимства част от идеите си от идеологията му. Произведението публикувано първоначално под заглавието „Fis Dur” (мажорна тоналност-повдигната, ведра) подбيرا оня миг от живота на гениалния немски композитор, когато той осъзнава настъпващата глухота. За Славейков белязаният с талант човек е винаги обречен на страдания. Изпитанието и болката извеждат напред изключителното у художника, то се превръща в извор на вдъхновение, закалява волята. Биографиите на Бетховен, Хайне, Ницше вълнуват българския поет - в тях той намира повод за сравнение със собствената си съдба и те генерират (раждат) самочувствие за избраничество.

Съдбата на Бетховен в поемата е подобна на участва на централни фигури, ориентир в световната култура - стиховете правят паралел между композитора и мъдреца Омир, както и с личността на Прометей.

Взгледите на Славейков за изкуството отричат подражанието на действителността като творчество. В този смисъл физическите сетива (очи, слух), само възприемат външния свят и го отразяват. Истинското творчество предполага възприемането от друг по-рядък – не чрез физическите, а чрез духовните сетива. В този смисъл, поемата говори за поглед, който произлиза „на душата из Света Светих” и за „висшист слух”. Избраникът, творецът, който притежава тези висши духовни сетива, живее друг живот, неразбираем за обикновените простосмъртни. Паралелът с Омир сближава мъдростта на слепаца с проникновеното чувстване/чуване на глухия композитор. Биографичният факт, че Бетховен създава най-значителните си творби след заболяването, Славейков използва, за да разгърне темата за откривателството. Глухият, но превъзмогнал отчаянието музикален гений, подхваща нов непознат до момента творчески строй. Тази революция в музиката, което предизвиква творчеството на Бетховен, поетът нарича „хармония и дивна, и надвластна”. Всяко творение, което носи божествена гениална искра, се възприема трудно, среща съпротивата на посредствеността. Мотивът за отричането и неразбирането от страна на тълпата, Славейков въплъщава в образа на ученика, асистент на музиканта. Посредствеността нарича безумие всяка недостъпна за нея творба (потвърждение на възгледите на поета, че истинското изкуство е за избрана публика, а геният е непризнат).

Смислов център на поемата е идеята за великото изкуство, родено от велико страдание. В статиите си, Славейков се възхищава от творци като Гьоте, чиито живот и творчество са белязани с щастие и успех. Но в действителност много по-силно величае представители на изкуството, познали голямото страдание.

Финалът на поемата извежда образа на Прометей в различни проекции – думите на композитора говорят за „пламък Прометеев”, който възвисява човешките сърца. Този пламък е израз на човешката жажда по труд и творчество, и същевременно – на жертвоготовността на избраника. Другата проекция съживява образа на богобореца – тази личност, която не се подчинява на своеволията на съдбата и е готова с цената на жертви и усилия да избере, и начертае своя път, да служи на призванието си, въпреки всичко.